

V Bruseli 18. februára 2021
(OR. en)

6308/21

WTO 31
SERVICES 3
FDI 2
COMER 16
DEVGEM 27
RELEX 115
COMPET 114
AGRI 69
ENV 85
DIGIT 24

SPRIEVODNÁ POZNÁMKA

Od:	Martine DEPREZOVÁ, riaditeľka, v zastúpení generálnej tajomníčky Európskej komisie
Dátum doručenia:	18. februára 2021
Komu:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generálny tajomník Rady Európskej únie

---

Č. dok. Kom.:	COM(2021) 66 final
Predmet:	OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV Preskúmanie obchodnej politiky – otvorená, udržateľná a asertívna obchodná politika

---

Delegáciám v prílohe zasielame dokument COM(2021) 66 final.

Príloha: COM(2021) 66 final

V Bruseli 18. 2. 2021
COM(2021) 66 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Preskúmanie obchodnej politiky – otvorená, udržateľná a asertívna obchodná politika

Preskúmanie obchodnej politiky – otvorená, udržateľná a asertívna obchodná politika

1. EURÓPSKA OBCHODNÁ POLITIKA V ČASE HOSPODÁRSKEJ TRANSFORMÁCIE A GEOPOLITICKEJ NESTABILITY: PRÍPRAVA NA SVET V ROKU 2030

Jedným z najsilnejších nástrojov EÚ je obchod. Je ústredným prvkom hospodárskej prosperity a konkurencieschopnosti Európy, podporuje živý vnútorný trh a asertívnu vonkajšiu činnosť. V dôsledku otvorenosti nášho obchodného režimu je EÚ najväčším svetovým obchodníkom s poľnohospodárskymi výrobkami a priemyselným tovarom a službami a v prichádzajúcich i odchádzajúcich medzinárodných investíciách je na prvom mieste. Vďaka spoločnej obchodnej politike vystupuje EÚ na globálnej scéne jednotne. Ide o jedinečný nástroj.

Popri nových vnútorných a vonkajších výzvach a konkrétnejšie popri novom, udržateľnejšom modeli rastu, ako je vymedzený v Európskej zelenej dohode a Európskej digitálnej stratégii, potrebuje EÚ novú stratégiu obchodnej politiky – takú, ktorá bude podporovať dosahovanie jej vnútorných a vonkajších politických cieľov a bude podporovať väčšiu udržateľnosť v súlade so záväzkom plne vykonávať ciele OSN v oblasti udržateľného rozvoja. Obchodná politika musí plnohodnotne prispieť k obnove po pandémie ochorenia COVID-19, k zelenej a digitálnej transformácii hospodárstva a k vybudovaniu odolnejšej Únie vo svete.

Správne politické rozhodnutia pri navrhovaní obchodnej politiky pre svet v roku 2030

Obmedzenia uložené v rokoch 2017 – 2019 sa už dotkli väčšieho objemu obchodu než opatrenia uložené v rokoch 2009 – 2016 a MMF považuje napätie v obchode za stále vážne riziko pre globálne hospodárstvo v čase, keď je zvlášť zraniteľné.

*Stratégia MMF, Oddelenie politiky a kontroly (2020),
Developments in Global Trade Policy: Broadening
Conflict May Hinder Recovery (Vývoj svetovej
obchodnej politiky: Rozšírenie konfliktu môže brániť
obnove), 1. októbra, 2020*

znamenajú zohľadnenie nedávnych politických, hospodárskych, technologických, environmentálnych a sociálnych zmien a z nich vyplývajúcich globálnych trendov¹.

Celosvetová neistota je na vzostupe a spôsobuje ju politické a geograficko-ekonomické napätie. Namiesto medzinárodnej spolupráce a multilaterálnej správy dochádza k **narastajúcemu unilateralizmu** a následne sa narúšajú alebo obchádzajú multilaterálne inštitúcie. Tento vývoj má korene vo viacerých nedávnych udalostiach.

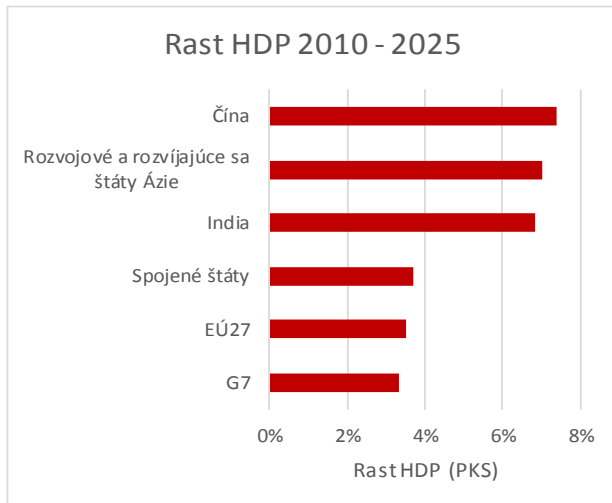
Po prvé, **globalizácia, technologický vývoj** a vytváranie globálnych hodnotových reťazcov mali

dichotomický vplyv na ekonomiky a spoločnosti. Na jednej strane viedli k obrovskému zvýšeniu efektívnosti, ktoré v mnohých častiach sveta podporilo trvalý hospodársky rast dosahovaný prostredníctvom obchodu. To miliónom ľudí pomohlo vymaniť sa z chudoby. Na druhej strane mal tento vývoj niekedy silný rušivý vplyv, výsledkom čoho je prehlbovanie nerovností a zaostávanie niektorých jednotlivcov a spoločností. Predpokladané prechodné náklady na prispôbenie sa niekedy zmenili na trvalé straty životnej úrovne, pracovných príležitostí alebo miezd a iných pracovných podmienok. V mnohých prípadoch sa zdá, že vlády nereagujú dostatočne na **ekonomické úpravy** a zmiernenie ich negatívnych

¹ V správa Komisie o strategickom výhľade za rok 2020 sa analyzuje vplyv pandémie ochorenia COVID-19 na dynamiku niektorých relevantných megatrendov, COM(2020) 493 final. Správa Komisie o strategickom výhľade za rok 2021 sa zameria na otvorenú strategickú autonómiu.

vplyvov². Výsledkom je volanie po deglobalizácii a nárast dovnútra orientovaných a izolacionistických reakcií.

Po druhé, rýchly **vzostup Číny**, ktorá má celosvetové ambície a uskutočňuje odlišný štátno-kapitalistický model, zásadne zmenil globálny hospodársky a politický poriadok. To predstavuje čoraz väčšie výzvy pre zavedený systém globálnej hospodárskej správy hospodárskych záležitostí a má vplyv na európske spoločnosti, pokiaľ ide o rovnaké podmienky hospodárskej súťaže na globálnej a domácej úrovni³.

Zdroje: Svetový hospodársky výhľad, MMF

Po tretie, zrýchlenie **zmeny klímy**, spolu so stratou biodiverzity a zhoršovaním stavu životného prostredia, doplnené o konkrétne príklady ich ničivých účinkov, viedlo k uznaniu zelenej transformácie ako rozhodujúceho cieľa súčasnosti.

Európska zelená dohoda je novou stratégiou rastu EÚ, ktorá uľahčuje obnovu našej hospodárskej politiky, aby lepšie zodpovedala výzvam 21. storočia. Jej všeobecným cieľom je zaistiť do roku 2050 prechod na klimaticky neutrálne, environmentálne udržateľné a odolné hospodárstvo, ktoré efektívne využíva zdroje, s ambíciou znížiť do roku 2030 emisie skleníkových plynov aspoň o 55 %,

ako aj zabezpečiť ochranu, zachovanie a zveľadňovanie prírodného kapitálu EÚ. Bude teda hybnou silou našej konkurencieschopnosti a bude viesť k **postupnej, ale dôkladnej transformácii našich ekonomík**, ktorá bude mať zase veľký vplyv na štruktúru obchodu.

Zelenú transformáciu musí sprevádzať sociálna rovnosť. V mnohých častiach sveta⁴ **pretrváva** v globálnych dodávateľských reťazcoch **vážny deficit dôstojnej práce**, od vážneho porušovania slobody združovania až po zlé pracovné podmienky⁵. Tým, že sú pracovníci pozbavení svojich základných práv, sa vyvíja tlak na znižovanie sociálnych podmienok v celosvetovom meradle a podporuje sa rozčarovanie ľudí z globalizácie a otvoreného obchodu.

Po štvrté **digitálna transformácia** je ďalším kľúčovým faktorom udržateľného rozvoja, ale zároveň aj priestorom konkurencie a nedostatočnej multilaterálnej správy. Vo chvíli, keď Európa stojí na začiatku svojho digitálneho desaťročia, podpora jej digitálnej transformácie je prioritou

² Na úrovni EÚ prispieva na takéto náklady súvisiace s úpravami Európsky fond na prispôbenie sa globalizácii; pozri nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1309/2013 zo 17. decembra 2013 o Európskom fonde na prispôbenie sa globalizácii (2014–2020) a o zrušení nariadenia (ES) č. 1927/2006. Prijíma sa nové nariadenie, ktoré fondu umožní pokračovať v podpore pracovníkov a samostatne zárobkovo činných osôb, ktoré prišli o prácu.

³ Tieto výzvy sa prejavujú obzvlášť v energeticky náročných priemyselných odvetviach, a to najmä v oceliárstve – obrovské nerovnováhy na svetovom trhu, ktoré v tomto odvetví existujú a ktoré negatívne vplyvajú na európske spoločnosti a bránia úspešnej zelenej transformácii tohto ekosystému, si vyžadujú globálne riešenia.

⁴ Podľa Medzinárodnej organizácie práce (MOP) vykonáva nútenú prácu približne 25 miliónov ľudí, 152 miliónov detí je zneužívaných na detskú prácu a 2,78 milióna pracovníkov na celom svete každoročne umrie na choroby alebo úrazy spojené s prácou. Zdroje: *Global estimates of modern slavery: forced labour and forced marriage* (Celosvetový odhad moderného otroctva: nútená práca a nútené manželstvo), MOP (2017); *Global Estimates of Child Labour* (Celosvetový odhad detskej práce), MOP (2017) a webové sídlo MOP.

⁵ Pracovný dokument útvarov Komisie: Podpora dôstojnej práce na celom svete, SWD(2020) 235 final.

v rámci vnútorných aj vonkajších politík vrátane obchodnej politiky a nástrojov. Zároveň **sa bude ďalej vyvíjať charakter obchodu**. Bude vo väčšej miere zameraný na inovácie, podporovaný ochranou duševného vlastníctva, s rastúcou úlohou obchodu so službami v porovnaní s tovarom.⁶ Služby nielen prispievajú priamo do hodnotového reťazca (finančné služby, telekomunikácie, IT, doprava a logistika), ale, čo je ešte dôležitejšie, často prispievajú tým, že sú začlenené do výroby produktov. Servitizácia hospodárstva a nárast digitálnych technológií vytvorili dobre platené a kvalitné pracovné miesta a podporili hospodársky rast.

Pandémia ochorenia COVID-19 tieto zmeny urýchlila a upozornila na ne a zároveň priniesla vlastné výzvy. Zdôraznila vzájomnú prepojenosť ekonomík, ktoré sa spoliehajú na stabilné a predvídateľné medzinárodné pravidlá a odolné spôsoby prepravy. Odhalila riziko narušenia globálnej spolupráce a dôvery. Zároveň nastolila otázky týkajúce sa správnej kombinácie politík z hľadiska diverzifikácie domácich a externých zdrojov dodávok a budovania strategických výrobných kapacít a rezerv. Preukázala aj význam rozšírenia výroby zdravotníckych produktov počas krízovej situácie a potreba spolupráce s cieľom zabezpečiť primeraný prístup pre zraniteľnejšie skupiny obyvateľstva. Okrem toho viedla k významnému zvýšeniu vládnej podpory a zapojenia do ekonomiky, čo je nevyhnutné na záchranu zdravých spoločností a ochranu pracovných miest. Z dlhodobého hľadiska však tento prístup nemusí byť udržateľný a môže vyvolávať napätie.

Napokon treba zohľadniť svetový hospodársky výhľad. EÚ zostane svetovou hospodárskou veľmocou a lídrom v oblasti udržateľného rastu. V najnovšej dlhodobej prognóze OECD sa uvádza, že reálny HDP v eurozóne sa v nasledujúcich desiatich rokoch zvýši ročne o 1,4 % (zložená ročná miera rastu)⁷. Tieto vyhliadky na rast však budú zatienené vývojom v iných regiónoch a relatívna pozícia Európy v medzinárodnom hospodárstve sa zmení. Očakáva sa, že už v roku 2024 bude 85 % rastu svetového HDP pochádzať z krajín mimo EÚ. Pokračujúci vzostup Číny bude mať výrazný vplyv na svetový hospodársky vývoj v nasledujúcich desiatich rokoch – OECD predpokladá, že čínsky HDP bude rásť ročne o 4,7 %.

V rámci obchodnej politiky musí EÚ na tieto svetové trendy a výzvy prihliadať s cieľom zohľadniť politické ambície „silnejšej Európy vo svete“⁸. Mala by reagovať aj na očakávania zainteresovaných strán vyjadrené v rámci diskusie s členskými štátmi, v uznesení prijatom Európskym parlamentom⁹ a v názoroch vyjadrených vo verejnej konzultácii¹⁰.

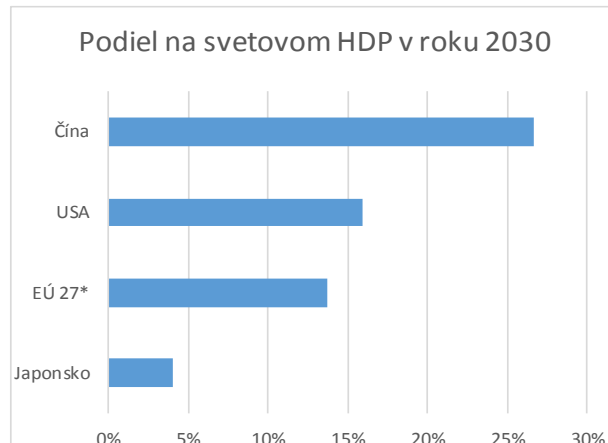
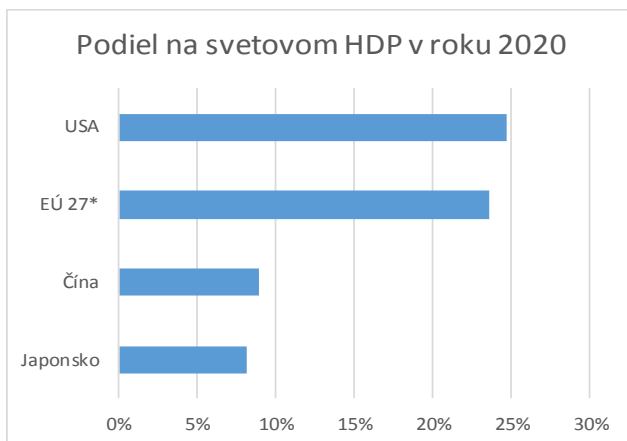
⁶ V roku 2016 po zohľadnení tovarov aj služieb bolo 80 % dovozu do EÚ a 82 % vývozu z EÚ vyprodukovaných odvetvami intenzívne využívajúcimi práva duševného vlastníctva. Odvetvia intenzívne využívajúce práva duševného vlastníctva a ekonomická výkonnosť v Európskej únii, Analytická správa na odvetvovej úrovni, spoločná štúdia EPÚ/EUIPO, 3. vydanie, september 2019

⁷ OECD (2020), Dlhodobá prognóza reálneho HDP (indikátor).

⁸ Politické usmernenia pre budúcu Európsku komisiu 2019 – 2024.

⁹ Uznesenie Európskeho parlamentu o preskúmaní obchodnej politiky EÚ [2020/2761(RSP)]

¹⁰ https://trade.ec.europa.eu/consultations/index.cfm?consul_id=266&utm_source=dlvr.it&utm_

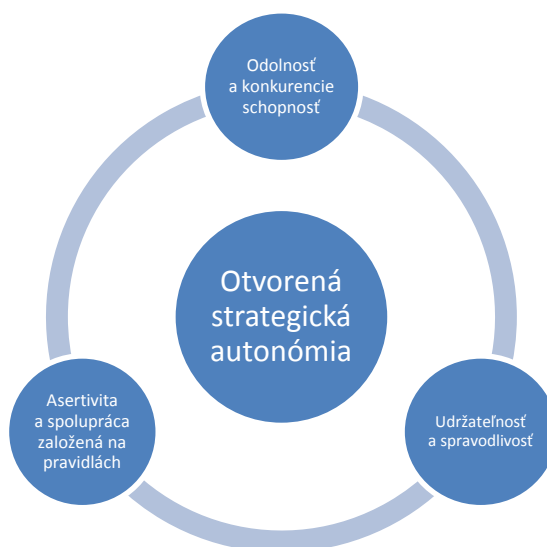

Zdroje: Dlhodobá prognóza reálneho HDP, OECD

2. OBCHODNÁ POLITIKA, KTORÁ PODPORUJE OTVORENÚ STRATEGICKÚ AUTONÓMIU EÚ

2.1. Otvorená strategická autonómia

Silnejšia a odolnejšia EÚ si vyžaduje spoločnú **vnútornú a vonkajšiu činnosť**, ktorá pokrýva mnohé oblasti politiky a zahŕňa zosúladienie a použitie všetkých obchodných nástrojov na podporu záujmov a cieľov politik EÚ. Vyžaduje, aby sme pri interakcii s partnermi využívali naše silné stránky. Na túto potrebu reaguje „otvorená strategická autonómia“. **Otvorenou strategickou autonómiou¹¹ sa zdôrazňuje schopnosť EÚ samostatne sa rozhodovať a formovať svet okolo seba prostredníctvom líderstva a angažovanosti, ktoré odrážajú jej strategické záujmy a hodnoty.** Odráža základné presvedčenie EÚ, že riešenie súčasných výziev si vyžaduje viac a nie menej globálnej spolupráce. Znamená tiež, že EÚ bude naďalej využívať medzinárodné príležitosti a zároveň asertívne brániť svoje záujmy, chrániť hospodárstvo EÚ pred nekalými obchodnými praktikami a zaisťovať rovnaké podmienky. Znamená aj podporu domácich politik s cieľom posilniť hospodárstvo EÚ a pomoc pri dosiahnutí postavenia svetového lídra v úsilí o vytvorenie reformovaného systému globálnej správy obchodu založený na pravidlách.

Otvorená strategická autonómia predstavuje politickú voľbu, ale aj spôsob zmýšľania tých, ktorí prijímajú rozhodnutia. Vychádza z významu **otvorenosti** a pripomína záväzok EÚ k otvorenému a spravodlivému obchodu s dobre fungujúcimi a udržateľnými globálnymi hodnotovými reťazcami. Zahŕňa:

¹¹ Správny čas pre Európu: náprava škôd a príprava budúcnosti pre ďalšie generácie, COM(2020) 456 final.

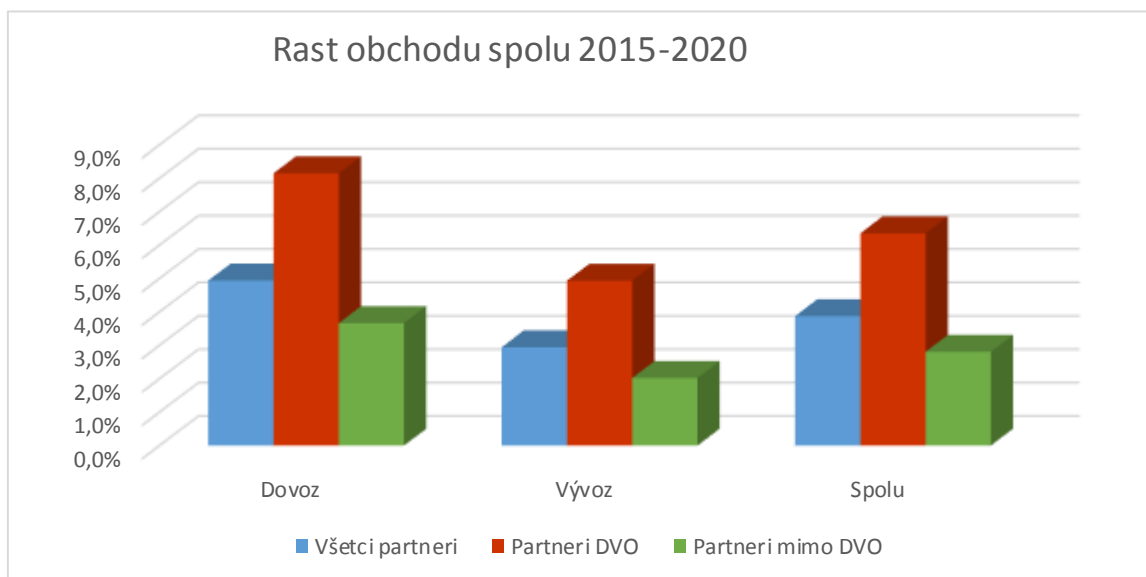
- **odolnosť a konkurencieschopnosť** s cieľom posilniť hospodárstvo EÚ;
- **udržateľnosť a spravodlivosť**, zohľadňujúc potrebu zodpovedného a spravodlivého konania na úrovni EÚ;
- **asertivitu a spoluprácu založenú na pravidlách** s cieľom vyjadriť, že EÚ uprednostňuje medzinárodnú spoluprácu a dialóg, ale je zároveň pripravená bojovať proti nekalým praktikám a v prípade potreby využívať autonómne nástroje na presadzovanie svojich záujmov.

2.2. Otvorenosť a angažovanosť ako strategická voľba

EÚ vyviezla v roku 2019 tovar a služby v hodnote viac ako 3,1 bilióna EUR a doviezla tovar a služby v hodnote 2,8 bilióna EUR. Dohromady to z EÚ robí najväčšieho aktéra na svetovej obchodnej scéne.

EÚ je vybudovaná na otvorenosti smerom dovnútra aj navonok. Je najväčším vývozcom a dovozcom tovaru a služieb na svete. Medzi veľkými ekonomikami je tou, kde má obchod najväčší podiel na jej hospodárstve. Vývoz z EÚ podporuje 35 miliónov pracovných miest v EÚ, čo predstavuje nárast z 20 miliónov v roku 2000¹². Hospodárstvo EÚ sa rovnako spolieha aj na dovoz, ktorý poskytuje prístup k dôležitým surovinám a iným vstupom. 60 % dovozu do EÚ sa využíva na výrobu tovaru EÚ a zvýšenou otvorenosťou EÚ voči dovozu od roku 1995 sa zvýšili jej príjmy približne o 550 miliárd EUR. EÚ je

zároveň hlavným cieľom vývozu z rozvojových krajín – najmä z Afriky a zo susedných krajín EÚ, čím prispieva k rozvoju a hospodárskemu rastu na celom svete. Obchod bude mať rovnako ako v čase po poslednej hospodárskej a finančnej kríze rozhodujúci význam pre zelenú obnovu EÚ po hospodárskom prepade spôsobenom ochorením COVID-19.

Zdroje: Eurostat COMEXT

¹² Vnútročné výpočty GR pre obchod na základe: Arto, I., Rueda-Cantuche, J.M., Cazcarro, I., Amores, A.F., Dietzenbacher, E. Kutlina-Dimitrova, Z. a Román, M. V., *EU exports to the World: Effects on Employment* (Vývoz EÚ do sveta: vplyv na zamestnanosť), Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2018, ISBN 978-92-79-93283-0, doi:10.2760/700435, JRC113071.

https://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2018/november/tradoc_157516.pdf

Aby EÚ posilnila odolnosť a podporila konkurencieschopnosť svojich jednotlivých odvetví, musíme zabezpečiť otvorený a nenarušený prístup na medzinárodné trhy vrátane prístupu na nové trhy a otvorených obchodných tokov v prospech nášho priemyslu, pracovníkov aj občanov. Kľúčovú úlohu v internacionalizácii hospodárstva EÚ zohrávajú priemyselné ekosystémy EÚ, ktoré zahŕňajú všetkých hráčov pôsobiacich v hodnotovom reťazci, od farmárov a výrobcov po poskytovateľov služieb, od globálnych nadnárodných spoločností po malé a stredné podniky a startupy.

EÚ je aj **najväčším svetovým poskytovateľom pomoci obchodu**¹³. Pandémia ochorenia COVID-19 posilnila potrebu plného vykonávania spoločnej stratégie EÚ „Pomoc obchodu“ z roku 2017. EÚ má v skutočnosti strategický záujem na podpore zvýšenej integrácie zraniteľných rozvojových krajín do svetového hospodárstva, z ktorých mnohé sú geograficky blízko Európy.

EÚ je obchodným partnerom číslo jeden pre 74 krajín z celého sveta. Je najdôležitejším obchodným partnerom Ázie, Afriky, USA, západného Balkánu a krajín v susedstve EÚ.

EÚ musí naplno využiť **silu, ktorá vyplýva z jej otvorenosti a atraktívnosti jej jednotného trhu**. Vďaka otvorenosti a angažovanosti na medzinárodnej scéne je EÚ dôveryhodným podporovateľom medzinárodnej spolupráce, multilateralizmu a poriadku založeného na pravidlách, ktoré sú zase zásadné pre záujmy EÚ. EÚ spolupracuje s partnermi na zabezpečení dodržiavania univerzálnych hodnôt, najmä podpory a ochrany ľudských práv. Patria sem základné pracovné normy a sociálna ochrana v súlade

s európskym pilierom sociálnych práv, rodovou rovnosťou¹⁴ a bojom proti zmene klímy a strate biodiverzity.

Riešenie zmeny klímy a ďalších environmentálnych výziev sa dá dosiahnuť iba prostredníctvom otvorenosti, celosvetovej angažovanosti a spolupráce. EÚ nevyhrá boj proti zmene klímy sama. Na dosiahnutie úspechu je dôležité podporovať u našich partnerov pochopenie, že zelená transformácia nie je len nevyhnutnosťou v strednodobom horizonte, ale už dnes predstavuje inteligentnú hospodársku politiku. EÚ musí využiť svoju otvorenosť a zapojiť svojich partnerov, predovšetkým najväčších producentov emisií a znečisťovateľov, aby primeraným dielom prispeli k zmierňovaniu zmeny klímy. Ochrana biodiverzity je takisto globálnou výzvou, ktorej riešenie si vyžaduje globálne úsilie.

Otvorenosť a angažovanosť sú strategickou voľbou, ktorá slúži aj zrozumiteľnému vlastnému záujmu Európskej únie. Otvorenosť prináša prosperitu, konkurencieschopnosť a dynamiku. Zároveň je potrebné kombinovať otvorené hospodárstvo s rozhodnými opatreniami na zmiernenie zmeny klímy a prispôsobenie sa jej, ochranu životného prostredia a so silnými sociálnymi a pracovnými politikami v súlade s očakávaniami občanov EÚ. Iba to nám umožní zaistiť, aby z otvorenosti spravodlivo profitovali všetci, a uľahčí prispôsobenie sa transformáciám globálneho hospodárstva tak, aby sa na nikoho nezabudlo.

¹³ Cieľom pomoci obchodu je podpora rozvojových krajín pri využívaní obchodu ako prostriedku na znižovanie chudoby. Cieľ 8.a. cieľov udržateľného rozvoja v Agende 2030 pre udržateľný rozvoj sa týka zvyšovania pomoci obchodu, predovšetkým najmenej rozvinutým krajinám. Cieľ udržateľného rozvoja 17 okrem iného zahŕňa úsilie o zvýšenie vývozu z rozvojových krajín, predovšetkým z najmenej rozvinutých krajín.

¹⁴ Pozri stratégiu pre rodovú rovnosť na roky 2020 – 2025 a akčný plán pre rodovú rovnosť III.

2.3. Zvyšovanie odolnosti a udržateľnosti hodnotových reťazcov

Posilnenie odolnosti a udržateľnosti hospodárstva EÚ a jeho dodávateľských reťazcov je pilierom úsilia Európskej únie o otvorenú strategickú autonómiu.¹⁵ Pandémia ochorenia COVID-19 preverila odolnosť hospodárstiev na celom svete. Prvým ponaučením plynúcim z krízy je, že väčšina dodávateľských reťazcov preukázala pozoruhodnú odolnosť. Za vhodných podmienok dokážu spoločnosti zvýšiť celosvetovú výrobu a distribúciu, najmä ak sa budú môcť spoľahnúť na otvorené dodávateľské reťazce podporované stabilnými, predvídateľnými a transparentnými obchodnými pravidlami.¹⁶ Vlády sú osobitne zodpovedné za vytvorenie takéhoto prostredia, ale aj za podporu spravodlivej a primeranej distribúcie dodávok, v prípade ktorých dopyt prevyšuje dostupnú ponuku. V tejto súvislosti je zásadná dôvera medzi krajinami, ale aj medzi vládami a súkromným sektorom. EÚ preto intenzívne podporuje celosvetové úsilie v rámci skupiny G20, WTO a dvojstranných vzťahov monitorovať kritické dodávateľské reťazce, udržať ich otvorené a nenarušené a zabezpečiť spravodlivý a primeraný prístup ku kriticky dôležitým tovarom. Táto podpora je dôležitá najmä v rámci nasadenia vakcín proti ochoreniu COVID-19, pričom výroba v obmedzenom počte krajín musí uspokojiť dopyt celého sveta. EÚ bude spolupracovať s ostatnými krajinami a súkromným sektorom na rozšírení výroby a podpore primeraného prístupu k vakcínam. Zabezpečí, aby všetky krátkodobé opatrenia zamerané na prístup k vakcínam nenarúšali zásobovanie zraniteľných krajín a vykonávali sa dobre ciele, primeraným a transparentným spôsobom. Pri uľahčovaní medzinárodného obchodu a ochrane dodávateľských reťazcov EÚ zohráva kľúčovú úlohu odolná a udržateľná doprava. Rozvoj prepojenosti EÚ má potenciál podporiť odolnosť obchodu EÚ a zachovať postavenie EÚ ako globálneho dopravného uzlu, ako sa uvádza v stratégii pre udržateľnú a inteligentnú mobilitu.

- *V konfrontácii s bezprecedentným nárastom dopytu, kakému došlo v prípade ochranných rúšok, bola otvorenosť obchodu kľúčová pri rozširovaní rozsahu alternatívnych zdrojov ponuky.*
- *Rovnako je veľmi dôležitá transparentnosť, ktorá reálne prispela k odolnosti potravinových dodávateľských reťazcov, v rámci ktorých mohol byť Informačný systém pre poľnohospodárske trhy (AMIS) užitočný pri zmierňovaní obáv o bezpečnosť dodávok potravín. Pripravenosť na krízy bude obzvlášť dôležitá pre odvetvie poľnohospodárstva.*
- *Nemalo by sa podceňovať riziko opatrení obmedzujúcich obchod, ktoré odrežú rozvojové krajiny od globálnych hodnotových reťazcov.*

Vzhľadom na rozsah krízy spôsobenej ochorením COVID-19 a vplyv, ktorý mala na všetky aspekty hospodárskeho a sociálneho života vrátane výroby a mobility, narušeniam v niektorých odvetviach a v prípade niektorých výrobkov nebolo možné zabrániť. Exponenciálny nárast dopytu po určitých kritických výrobkoch súvisiacich so zdravím v kombinácii s nedostatočnou ponukou v dôsledku opatrení na obmedzenie pohybu alebo reštriktívnych opatrení odhalili niektoré zraniteľné miesta v sektore zdravotníctva. Tieto zraniteľnosti treba starostlivo analyzovať a do budúcnosti efektívne odstrániť. Riešenia môžu byť rôzne – od pripravenosti na krízy po diverzifikáciu výrobných a dodávateľských reťazcov, zabezpečenie strategického

hromadenia zásob a podporu výroby a investícií, a to aj v susedných krajinách a Afrike.

¹⁵ Komisia prijala svoju vôbec prvú správu o strategickom výhľade, v ktorej sa zdôrazňuje odolnosť ako nový kompas pre všetky politiky EÚ v rámci tejto agendy Komisie orientovanej na transformáciu a v nadväznosti na tragickú pandémiu koronavírusu.

¹⁶ Analýzou OECD sa potvrdilo, že globálne hodnotové reťazce nielen maximalizujú hospodársku efektívnosť, ale že odolné dodávateľské reťazce sú v čase krízy nevyhnutné na absorbovanie šokov, na ponúknutie možností úpravy a na urýchlenie obnovy. Pozri *Shocks, risks and global value chains: insights from the OECD METRO model* (Šoky, riziká a globálne hodnotové reťazce: poznatky z modelu OECD METRO), jún 2020.

Súkromný sektor musí zohrávať ústrednú úlohu pri posudzovaní rizík a nájdení rovnováhy medzi výrobou „just-in-time“ a primeranými zárukami. Ide o kľúčový faktor na zabezpečenie odolnosti voči narušeniam dodávok alebo otrasom v oblasti dopytu, najmä ak sú spoločnosti závislé od jedného dodávateľa.

Tvorcovia politik musia takisto prehĺbiť svoje chápanie zraniteľných miest, vymieňať si informácie a podporovať spoluprácu. Práca Komisie týkajúca sa **identifikácie strategických závislostí**, najmä v najcitlivejších priemyselných ekosystémoch, ako je zdravie, poskytne pevný základ pre definovanie potrebných politických reakcií a pre spoluprácu s priemyslom. Táto práca bude okrem iného podporovať vykonávanie novej farmaceutickej stratégie¹⁷ a prípravu aktualizovanej stratégie pre priemyselnú politiku.

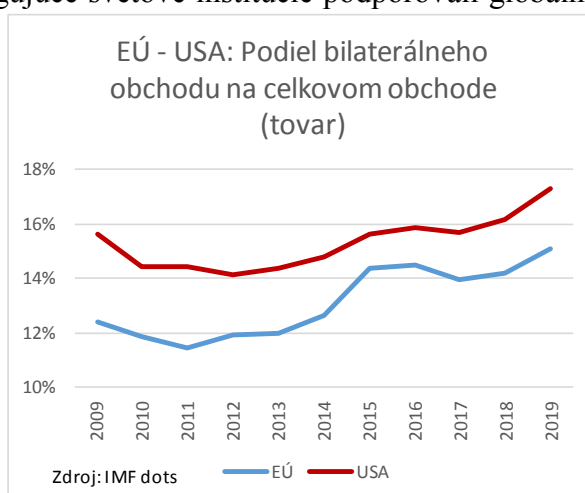
Obchodná politika môže prispieť k odolnosti vytvorením **stabilného obchodného rámca založeného na pravidlách, otvorením nových trhov na diverzifikáciu zdrojov dodávok a vytvorením rámcov spolupráce pre spravodlivý a primeraný prístup ku kriticky dôležitým dodávkam**. EÚ a jej partneri v tejto súvislosti realizujú v rámci WTO iniciatívu v oblasti obchodu a zdravia.

Zvyšovanie odolnosti dodávateľských reťazcov ide ruka v ruke s cieľom EÚ zvýšiť ich udržateľnosť prostredníctvom podpory noriem udržateľnosti v globálnych hodnotových reťazcoch. Ukázalo sa, že udržateľnejšie dodávateľské reťazce sú vo všeobecnosti aj odolnejšie¹⁸. Obchodná politika môže prispieť aj k napĺňaniu tohto cieľa, a to podporovaním zodpovedného obchodného správania a väčšej transparentnosti a výsledovateľnosti v dodávateľských reťazcoch. Pripravované právne predpisy týkajúce sa udržateľnej správy a riadenia spoločností, ako aj odlesňovania sú z tohto hľadiska významnými míľnikmi.

2.4. Obchodná politika podporujúca geopolitické záujmy EÚ

Pri **podpore multilateralizmu¹⁹ a medzinárodného poriadku založeného na pravidlách** bude dôležitá úzka spolupráca s partnermi. Existujúci medzinárodný rámec správy hospodárskych záležitostí sa oslabuje. Ak bude tento trend pokračovať, bude to mať vplyv na hospodárske vzťahy a obchod, ako aj na bezpečnosť a stabilitu, ktoré považujeme za bežné. Podpora účinného multilateralizmu založeného na pravidlách je z týchto dôvodov kľúčovým geopolitickým záujmom EÚ. Na reformu WTO sa preto treba pozerať v širšom kontexte priorit EÚ, ktorými sa má zabezpečiť, aby fungujúce svetové inštitúcie podporovali globálne oživenie hospodárstva, dôstojné pracovné miesta, trvalo udržateľný rozvoj a zelenú transformáciu. EÚ by mala zintenzívniť prácu na rozvoji aliancií na podporu účinných multilaterálnych inštitúcií. V tejto súvislosti sa zintenzívni dialóg so Spojenými štátmi, Ottawskou skupinou, africkými krajinami, Indiou a Čínou.

EÚ bude musieť **pôsobiť v novom multipolárnom globálnom poriadku, ktorý je poznačený rastúcim napätím medzi hlavnými aktérmi**. EÚ by mala podporovať

¹⁷ Farmaceutická stratégia pre Európu, COM(2020) 761 final.

¹⁸ V tejto súvislosti pozri štúdiu OECD o COVID-19 a zodpovednom obchodnom správaní.

<http://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/covid-19-and-responsible-business-conduct-02150b06/>.

¹⁹ Pozri aj Spoločné oznámenie o posilnení prínosu EÚ k multilateralizmu založenému na pravidlách.

prístupy k znižovaniu napätia a hľadať riešenia vychádzajúce z modernizovaného rámca založeného na pravidlách. EÚ sa zároveň musí vybaviť nástrojmi, aby mohla v prípade potreby fungovať v nepriateľskejšom medzinárodnom prostredí.

Transatlantický vzťah je najväčším a hospodársky najvýznamnejším partnerstvom na svete. Je hlboko zakorenený v spoločných záujmoch a hodnotách²⁰. Nová vláda USA poskytuje príležitosť spoločne pracovať na reforme WTO, okrem iného aj posilnením jej schopnosti čeliť narušeniam hospodárskej súťaže a prispievať k trvalo udržateľnému rozvoju. Ponúka aj nové vyhliadky na úzku spoluprácu v oblasti ekologickej a digitálnej transformácie našich hospodárstiev. EÚ dá preto prednosť posilneniu svojho partnerstva s USA.

Obchodný a investičný vzťah EÚ s Čínou je dôležitý a náročný.²¹ Politika EÚ je založená na kombinácii aktívneho zapájania na dvojstrannej aj mnohostrannej úrovni a súbežného vývoja a implementácie autonómnych nástrojov potrebných na ochranu základných záujmov a hodnôt EÚ – v plnom súlade s jej medzinárodnými záväzkami. Prioritou je budovanie spravodlivejšieho hospodárskeho vzťahu s Čínou založeného na pravidlách. Ústredným bodom úsilia EÚ o vyváženú dvojstrannú obchodnú vzťahov bude zabezpečenie toho, aby Čína prevzala väčšie záväzky v medzinárodnom obchode, a súbežné riešenie negatívnych účinkov presahovania spôsobených jej štátno-kapitalistickým hospodárskym systémom. Súčasťou tohto úsilia je nedávne politické uzavretie rokovaní o komplexnej dohode o investíciách. Práca na jej ratifikácii si bude vyžadovať jasnú angažovanosť v záujme účinného vykonávania dohody, pokiaľ ide o prístup na trh, záväzky v súvislosti s rovnakými podmienkami a o trvalo udržateľný rozvoj.

Zo širšieho strategického hľadiska bude dôležité, aby EÚ posilnila vzťahy s **krajinami v Európe a jej okolí** a prehĺbila spoluprácu s **africkým kontinentom a africkými štátmi**. Medzi týmito dvoma kontinentmi existuje mnoho kultúrnych, hospodárskych a politických väzieb. Stabilita a prosperita v Afrike má zásadný význam pre stabilitu a prosperitu EÚ a túto stabilitu a prosperitu treba podporiť užšou hospodárskou integráciou oboch kontinentov, ktorá bude stimulovať spoločnú zelenú a digitálnu transformáciu s Afrikou.

Na to, aby EÚ pomohla naplniť svoje geopolitické ambície celosvetovo, bude musieť diverzifikovať svoje vzťahy a budovať spojenectvá s podobne zmýšľajúcimi partnermi, a **to aj prostredníctvom svojej širokej siete obchodných dohôd**. Táto sieť má zásadný význam – každá existujúca a každá budúca dohoda prispieva k budovaniu našich vzťahov s partnermi. Dohody EÚ o voľnom obchode sú **platformy pre posilnenú spoluprácu, ktorými sa realizujú naše hodnoty a záujmy**. Tvoria základ spolupráce s dôležitými trhmi a krajinami po celom svete, najmä v ázijsko-tichomorskom regióne, v Latinskej Amerike a Karibiku.

3. SMEROVANIE OBCHODNEJ POLITIKY V STREDNODOBOM HORIZONTE

3.1. Tri hlavné ciele obchodnej politiky v strednodobom horizonte

Obchodná politika EÚ sa musí zamerať na tri kľúčové ciele:

Po prvé, podporu obnovy a zásadnej transformácie hospodárstva EÚ v súlade s jej zelenými a digitálnymi cieľmi.

Obchodná politika EÚ by v súvislosti s úsilím o obnovu mala naďalej plniť svoju hlavnú funkciu spočívajúcu v uľahčovaní výmeny tovaru a služieb spôsobom, ktorý vytvára

²⁰ Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Európskej rade a Rade „Nová agenda EÚ – USA pre globálnu zmenu“, JOIN(2020) 22 final.

²¹ Spoločné oznámenie Európskemu parlamentu, Európskej rade a Rade „EÚ – Čína: strategická vízia“, JOIN(2019) 5 final.

príležitosti a hospodársku prosperitu. Zamerať sa treba na prínosy pre občanov, pracovníkov a podniky. Obchodná politika EÚ by zároveň mala pomôcť transformovať hospodárstvo EÚ v súlade so zelenou a digitálnou transformáciou. Mala by jednoznačne podporovať Zelenú dohodu vo všetkých jej rozmeroch vrátane ambície dosiahnuť klimatickú neutralitu do roku 2050. Dlhodobá konkurencieschopnosť, prosperita a globálne postavenie EÚ bude zároveň závisieť od jej schopnosti prijať a využiť digitálnu transformáciu. Zelená a digitálna transformácia by preto mali byť kľúčovou prioritou mnohostrannej a dvojstrannej obchodnej politiky. Aby si EÚ udržala a posilnila svoj vplyv pri formovaní pravidiel, ktoré sú v tejto súvislosti potrebné, musí vyvinúť strategickejší prístup k medzinárodnej regulačnej spolupráci. Vyžaduje si to užšiu integráciu politík medzi obchodnými politikami a vnútornými politikami EÚ.

Po druhé, formovanie globálnych pravidiel pre udržateľnejšiu a spravodlivejšiu globalizáciu.

Pravidlá svetového obchodu treba nevyhnutne aktualizovať, aby odrážali súčasné ekonomické prostredie a výzvy, ktorým čelí celosvetové spoločenstvo. Základnou hybnou silou obchodnej politiky, ktorá bude plniť očakávania Európanov a ďalších ľudí na celom svete, by mala byť udržateľná a spravodlivejšia globalizácia. Obchodná politika EÚ by mala využívať všetky nástroje, ktoré má k dispozícii, na podporu sociálnej spravodlivosti a udržateľnosti životného prostredia.

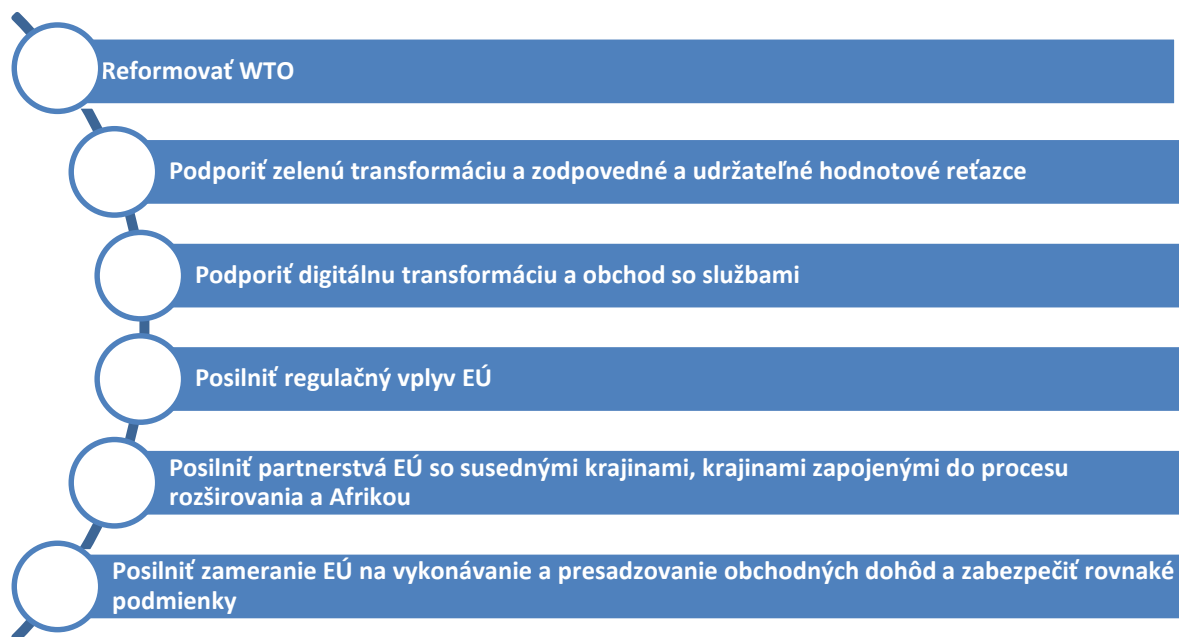
Kľúčovou prioritou EÚ pri dosahovaní tohto cieľa by malo byť postaviť sa na čelo snáh o reformu Svetovej obchodnej organizácie a zlepšenie účinnosti multilaterálneho rámca pre riadenie obchodu. Ústredným pilierom činností EÚ bude posilnenie stability a obchodu založeného na pravidlách, pretože len v takomto prostredí môže prosperovať obchod a rozvíjať sa medzinárodná spolupráca v záujme globálnej udržateľnej budúcnosti. Zároveň treba zabezpečiť, aby sa v pravidlách zohľadňovala súčasná hospodárska realita a aby ich dopĺňali vhodné nástroje, ktoré umožnia reagovať na narušenia hospodárskej súťaže.

Po tretie, zvýšenie schopnosti EÚ presadzovať svoje záujmy a práva, a to aj autonómne, ak je to potrebné.

Rokovania o obchodných dohodách sú dôležitým nástrojom na vytváranie hospodárskych príležitostí a podporu udržateľnosti; vykonávanie týchto dohôd a presadzovanie práv a povinností v nich obsiahnutých bude oveľa dôležitejšie. Bude to zahŕňať aj zabezpečenie toho, aby mala EÚ k dispozícii správne nástroje na ochranu pracovníkov a podnikov pred nekalými praktikami. Znamená to tiež väčšie úsilie na zabezpečenie efektívneho vykonávania a presadzovania kapitol o udržateľnom rozvoji v obchodných dohodách EÚ s cieľom celosvetovo zosúladiť sociálne, pracovné a environmentálne normy. Posilňovaním vykonávania a presadzovania svojich dohôd vytvára obchodná politika EÚ podmienky pre rozvoj, rast a inováciu podnikov a zabezpečuje vysoko kvalitné pracovné miesta v Európe i mimo nej. Podpora multilateralizmu a otvorenosť pre spoluprácu nie sú v rozpore s pripravenosťou EÚ konať pri ochrane svojich záujmov a presadzovaní svojich práv asertívne. EÚ by mala podľa potreby posilniť svoj súbor nástrojov s cieľom chrániť sa pred nekalými obchodnými praktikami alebo inými nepriateľskými činmi, pričom bude konať v súlade so svojimi medzinárodnými záväzkami.

3.2. Šesť oblastí, ktoré sú rozhodujúce pre dosiahnutie cieľov EÚ v strednodobom horizonte

Komisia sa v snahe dosiahnuť uvedené tri ciele zameria na **šesť oblastí**. Pre každú z týchto oblastí je v príslušných bodoch ďalej špecifikovaných niekoľko hlavných opatrení, ktoré sa majú vykonať počas súčasného mandátu Komisie.

3.2.1. Reformovať WTO

WTO bola pre svojich členov od svojho založenia v roku 1995 nesmierne prínosná. Poskytovala stabilné a predvídateľné obchodné prostredie, ktoré umožňovalo rozsiahle rozšírenie svetového obchodu a zároveň poskytovalo rámec pre urovnávanie obchodných sporov súdnou cestou. V súčasnosti však čelí kríze, keďže nedokáže zaistiť, aby rokovania o výzvach, ktorým čelí svetový obchod, priniesli výsledky. V praxi nie je schopná urovnávať obchodné spory a je potrebné zlepšiť jej systém monitorovania, aby sa zabezpečila transparentnosť alebo aby sa zabránilo prekážkam obchodu.

Komisia má v úmysle **realizovať reformu WTO, ktorá sa bude týkať všetkých jej funkcií.**

Pravidlá a postupy WTO sa musia aktualizovať a vylepšiť tak, aby sa v nich zohľadňovala súčasná realita v oblasti obchodu. Vychádzať by sa pri tom malo z toho, že jej členovia majú spoločnú víziu: oživenie a rozvoj hospodárstva, environmentálnu a sociálnu udržateľnosť. Pri riešení narušení hospodárskej súťaže a zaisťovaní dohodnutého rámca pre digitálny a udržateľný obchod je rozhodujúca modernizácia pravidiel a zlepšenie fungovania WTO, a to aj prostredníctvom otvorených mnohostranných dohôd.

Dôveryhodnosť systému založeného na pravidlách závisí rozhodujúcim spôsobom od nezávislého a všeobecne akceptovaného systému rozhodovania obchodných sporov, a preto je kľúčové obnoviť mechanizmus na urovnávanie sporov.

V prílohe I „Reformovanie WTO: smerom k udržateľnému a účinnému multilaterálnemu obchodnému systému“ sa vysvetľujú názory EÚ na priority reformy WTO.

Komisia bude presadzovať mnohostrannú reformu aj na iných fórach, napríklad v súvislosti s vytvorením mnohostranného investičného súdu v Komisii OSN pre medzinárodné obchodné právo.

Hlavné opatrenia

Komisia:

1. Sa **bude usilovať o prijatie prvého súboru reforiem WTO** zameraných na zvýšenie príspevku WTO k trvalo udržateľnému rozvoju a začne rokovania o posilnených

pravidlách s cieľom zabrániť narušovaniu hospodárskej súťaže v dôsledku štátnych zásahov. Uprednostní posilnenie **transatlantickej spolupráce** pri reforme WTO.

2. Bude pracovať na **obnovení plne funkčného mechanizmu WTO na urovnávanie sporov** s reformovaným Odvolacím orgánom.

3.2.2. Podporiť zelenú transformáciu a zodpovedné a udržateľné hodnotové reťazce

Ako sa uvádza v Európskej zelenej dohode, boj proti **zmene klímy a zhoršovaniu stavu životného prostredia sú najvyššou prioritou EÚ**. Prispievať musia všetky politiky EÚ, no pokrok bude závisieť od pripravenosti svetových partnerov, veľkých producentov emisií a znečisťovateľov zvýšiť úroveň svojich ambícií. Obchodná politika bude zohrávať dôležitú podpornú úlohu.

Predsavzatím Komisie na ďalšie desaťrocie je zabezpečiť, aby obchodné nástroje sprevádzali a podporovali celosvetový prechod na klimaticky neutrálne hospodárstvo vrátane urýchlenia investícií do čistej energie a presadzovali obehové, zodpovedné a udržateľné hodnotové reťazce. To zahŕňa podporu zodpovedného obchodného správania a dodržiavania noriem v oblasti životného prostredia, ľudských práv a práce. Zároveň to znamená vytváranie podmienok a príležitostí pre udržateľné výroby a služby.

Realizácia tejto vízie si bude vyžadovať kroky na všetkých úrovniach – **mnohostrannej, dvojstrannej a autonómnej**.

Podpora zelenej transformácie na klimaticky neutrálne a odolné hospodárstvo si bude vyžadovať **zlepšený multilaterálny rámec**. EÚ bude pri presadzovaní silného environmentálneho programu vo WTO spolupracovať s podobne zmýšľajúcimi krajinami. V rámci tohto úsilia bude pokračovať v iniciatívach a činnostiach, ktorými sa propagujú otázky klímy a udržateľnosti v rámci rôznych funkcií WTO vrátane iniciatívy v oblasti obchodu a klímy. Tieto iniciatívy budú zahŕňať liberalizáciu vybraného tovaru a služieb, transparentnosť a ekologizáciu pomoci obchodu. Malo by to zahŕňať aj postupný vývoj disciplín týkajúcich sa dotácií na fosílna palivá. Zároveň bude podporovať rokovania vo WTO o tom, ako môže obchod podporovať dôstojnú prácu a sociálnu spravodlivosť.

Rozsiahla **sieť dvojstranných obchodných dohôd** EÚ uľahčuje obchod so zelenými technológiami, tovarom, službami a investíciami. Okrem ambiciózných kapitol o obchode a udržateľnom rozvoji sa rozmer udržateľnosti bude naďalej zohľadňovať v mnohých ďalších aspektoch dohôd EÚ o obchode a investíciách. Tieto dohody podporujú šírenie čistých a efektívnejších výrobných metód a technológií a vytvárajú príležitosti pre prístup na trh s environmentálnym tovarom a službami. Nášmu odvetviu obnoviteľných zdrojov energie pomáhajú získať prístup na trhy tretích krajín, ako aj nenarušený obchod a investície, pokiaľ ide o suroviny a energetický tovar, ktoré sú potrebné na zabezpečenie dodávok nevyhnutných na podporu prechodu na klimaticky neutrálne hospodárstva. Okrem toho poskytujú základnú platformu pre spoluprácu s našimi partnermi v oblasti zmeny klímy, biodiverzity, obehového hospodárstva, znečisťovania, čistých energetických technológií vrátane obnoviteľnej energie a energetickej účinnosti a prechodu na udržateľné potravinové systémy. Komisia navrhne do budúcich obchodných dohôd zaradiť kapitolu o udržateľných potravinových systémoch. EÚ navrhne, aby sa dodržiavanie Parížskej dohody považovalo za podstatný prvok v rámci budúcich obchodných a investičných dohôd. Okrem toho by sa uzatváranie obchodných a investičných dohôd s krajinami G20 malo zakladať na spoločnej ambícii dosiahnuť klimatickú neutralitu čo najskôr a v súlade s odporúčaniami Medzivládneho panelu o zmene klímy (IPCC). Táto ambícia by sa mala náležite zohľadniť aj vo vnútroštátne stanovených príspevkoch (NDC) predložených podľa Parížskej dohody. EÚ takisto zabezpečí, aby sa v obchodných a investičných dohodách za prioritu považovalo účinné vykonávanie Dohovoru o biologickej diverzite.

Obchodné a investičné dohody EÚ, ako aj všeobecný systém preferencií (VSP), takisto zohrávali dôležitú úlohu pri **presadzovaní dodržiavania základných ľudských a pracovných práv**, čo sa odráža v základných dohovoroch OSN a Medzinárodnej organizácie práce (MOP). Osobitná pozornosť sa bude venovať vykonávaniu týchto záväzkov, vrátane opatrení proti detskej práci ako súčasť širšej akcie Komisie na zabezpečenie nulovej tolerancie detskej práce. Jedným z kľúčových cieľov nadchádzajúceho preskúmania všeobecného systému preferencií (VSP) bude zvýšenie počtu obchodných príležitostí pre rozvojové krajiny s cieľom zmierňovať chudobu a vytvárať pracovné príležitosti založené na medzinárodných hodnotách a princípoch, akými sú napríklad pracovné a ľudské práva.

Komisia pri vykonávaní všetkých kapitol ďalej posilní rozmer udržateľnosti existujúcich a budúcich dohôd. Posilní presadzovanie **záväzkov v oblasti obchodu a udržateľného rozvoja** na základe sťažností podaných hlavnému úradníkovi pre presadzovanie práva v oblasti obchodu. O ďalších opatreniach sa bude uvažovať v rámci prvotného preskúmania 15-bodového akčného plánu o účinnom vykonávaní a presadzovaní kapitol o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji v obchodných dohodách, ktoré sa uskutočnia v roku 2021. Preskúmanie bude zahŕňať všetky relevantné aspekty vykonávania a presadzovania kapitol o obchode a trvalo udržateľnom rozvoji vrátane rozsahu záväzkov, monitorovacích mechanizmov, možnosti ukladania sankcií v prípade neplnenia, doložky o základných prvkoch, ako aj inštitucionálnej štruktúry a potrebných zdrojov.

Autonómnymi opatreniami sa navyše podporuje cieľ, ktorým je zabezpečenie, aby bol obchod udržateľný, zodpovedný a v súlade s našimi celkovými cieľmi a hodnotami. Mechanizmus kompenzácie uhlíka na hraniciach (CBAM) je názorným príkladom. Komisia pracuje na návrhu mechanizmu kompenzácie uhlíka na hraniciach s cieľom zabrániť oslabeniu účinnosti jej vlastných politík v oblasti klímy v dôsledku úniku uhlíka. Ďalším príkladom je zámer Komisie predložiť právne predpisy týkajúce sa odlesňovania a degradácie lesov. Dôležitým prvkom na zaistenie udržateľnosti a zodpovednosti dodávateľských reťazcov bude návrh Komisie na udržateľnú správu a riadenie spoločností vrátane náležitej starostlivosti v oblasti environmentálnych, ľudských a pracovných práv. S výhradou posúdenia vplyvu to bude zahŕňať účinné opatrenia a mechanizmy presadzovania na zabezpečenie toho, aby sa nútená práca nestala súčasťou hodnotového reťazca spoločností EÚ.

Pri zabezpečovaní dodržiavania ľudských práv bude takisto zohrávať úlohu nový globálny sankčný režim v oblasti ľudských práv. EÚ si týmto režimom vytvorila rámec, ktorý jej umožní zamerať sa na jednotlivcov, subjekty a orgány – vrátane štátnych a neštátnych subjektov – ktoré sú zodpovedné za závažné porušovanie ľudských práv na celom svete, sú do nich zapojené alebo sú s nimi spojené²².

Dovoz musí spĺňať príslušné predpisy a normy EÚ. Ako vyplýva z vyššie uvedených príkladov, za určitých okolností vymedzených pravidlami WTO je pre EÚ vhodné vyžadovať, aby dovážané výrobky spĺňali určité výrobné požiadavky. Cieľom pravidiel svetového obchodu je zabezpečiť predvídateľný a nediskriminačný rámec pre obchod a zároveň chrániť právo každej krajiny na reguláciu v súlade s jej spoločenskými preferenciami. Legitimita

---

²² Sankcie EÚ sú kľúčovým nástrojom používaným na presadzovanie cieľov spoločnej zahraničnej a bezpečnostnej politiky (SZBP), prostredníctvom ktorých môže EÚ okrem iného zasahovať s cieľom predísť konfliktu alebo reagovať na vznikajúce alebo aktuálne krízy [Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskej centrálnej banke, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Európsky hospodársky a finančný systém: podpora otvorenosti, sily a odolnosti, COM(2021) 32 final].

uplatňovania výrobných požiadaviek na dovoz je založená na potrebe chrániť globálne prostredie alebo reagovať na etické obavy. Vždy, keď bude EÚ zvažovať uplatnenie takýchto opatrení na dovážané výrobky, bude konať v plnom súlade s pravidlami WTO, najmä zásadou nediskriminácie a proporcionality, s cieľom zabrániť zbytočnému narušeniu obchodu.

Komisia bude priekopníkom v práci na vývoji noriem pre udržateľný rast a formovaní medzinárodných noriem v súlade s Európskou zelenou dohodou, pričom so svojimi partnermi bude spolupracovať na vývoji a vykonávaní podobne ambiciózných pravidiel.

Hlavné opatrenia

Komisia:

3. Bude pokračovať v iniciatívach a činnostiach, ktoré **podporia zohľadňovanie otázok klímy a udržateľnosti v rámci WTO**.
4. **Bude požadovať od partnerov zo skupiny krajín G20 záväzky** v oblasti klimatickej neutrality, posilňovať spoluprácu v ďalších **aspektoch zelenej dohody, ako je napríklad biodiverzita, udržateľná potravinová politika a obehové hospodárstvo**, a navrhnúť, aby sa rešpektovanie **Parížskej dohody považovalo za základný prvok všetkých budúcich obchodných dohôd**.
5. Bude zlepšovať účinné vykonávanie a presadzovanie kapitol o trvalo udržateľnom rozvoji v obchodných dohodách prostredníctvom **prvotného preskúmania 15-bodového akčného plánu, ktoré sa uskutoční v roku 2021**. Výsledky tohto preskúmania sa využijú v rámci prebiehajúcich a budúcich rokovaní.
6. **Bude podporovať udržateľné a zodpovedné hodnotové reťazce** prostredníctvom návrhu o povinnej náležitej starostlivosti vrátane účinných opatrení a mechanizmov presadzovania na zabezpečenie toho, aby nútená práca nemala miesto v hodnotových reťazcoch spoločností EÚ. Na preklopenie obdobia, kým nebudú prijaté záväzné ustanovenia, Komisia poskytne usmernenie, ktoré pomôže podnikom v EÚ pri prijímaní vhodných opatrení, ktoré budú už teraz v súlade s medzinárodnými usmerneniami a zásadami náležitej starostlivosti.

3.2.3. Podporiť digitálnu transformáciu a obchod so službami

Obchodná politika EÚ musí prispievať k vytváraniu prostredia, v ktorom môžu poskytovatelia služieb z EÚ inovovať a rásť. V prvom rade **je potrebné aktualizovať globálny rámec medzinárodných pravidiel**.

V digitálnej sfére dôjde k silnej hospodárskej súťaži, ktorá pretvorí globálne hospodárske vzťahy. EÚ môže v digitálnej transformácii uspieť, len ak jej digitálna agenda bude orientovaná smerom navonok a bude plne zohľadňovať globálne prostredie, v ktorom panuje čoraz tvrdšia konkurencia a ktoré niekedy spochybňuje prístup EÚ k digitalizácii založený na hodnotách. Obchodná politika bude zohrávať zásadnú úlohu pri dosahovaní cieľov EÚ súvisiacich s digitálnou transformáciou. Európske podniky sú závislé od digitálnych služieb a táto závislosť sa bude len zvyšovať. Dáta sú pre mnohé podniky životne dôležité a sú kritickou súčasťou dodávateľských reťazcov EÚ.

EÚ je najväčším svetovým obchodníkom so službami*. Obchod so službami tvorí 25 % HDP EÚ, pričom objem vývozu služieb z EÚ presahuje 900 miliárd EUR ročne. Priamo alebo nepriamo podporuje aj 21 miliónov pracovných miest v EÚ. Zo všetkých priamych zahraničných investícií EÚ do zvyšku sveta smeruje 60 % do služieb, rovnako ako takmer 90 % priamych zahraničných investícií prichádzajúcich do EÚ.

* <https://data.oecd.org/trade/trade-in-services.htm>.

Digitálne technológie prinášajú zvýšenie efektívnosti, ktoré je nevyhnutné na zachovanie konkurencieschopnosti²³, ale zároveň aj transformujú tradičné priemyselné odvetvia, v ktorých budú musieť európske spoločnosti zachovať a posilniť svoje konkurenčné postavenie. Digitálna transformácia a vznik nových technológií majú pre Európu významný bezpečnostný a hodnotový rozmer a vyžadujú si starostlivo vyvážený prístup smerom dovnútra aj navonok. Dôsledky nových **digitálnych technológií vrátane umelej inteligencie** sa musia riešiť na globálnej úrovni prostredníctvom **ambicióznejších globálnych noriem a pravidiel**.

Podpora európskej digitálnej agendy je prioritou obchodnej politiky EÚ. Cieľom je zabezpečiť vedúce postavenie EÚ v oblasti digitálneho obchodu a v oblasti technológií, predovšetkým podporu inovácie. EÚ by mala byť naďalej priekopníkom pri stanovovaní digitálnych noriem a regulačných postupov, najmä pokiaľ ide o ochranu údajov – oblasť, v ktorej je všeobecné nariadenie o ochrane údajov EÚ často vnímané ako zdroj inšpirácie²⁴. Na dosiahnutie tohto cieľa **musí WTO stanoviť pravidlá digitálneho obchodu a pri ich vytváraní musí zohrávať ústrednú úlohu EÚ.** Po ich schválení by EÚ mala podporovať ďalšie mnohostranné rokovania WTO s cieľom liberalizovať obchod so službami v odvetviach presahujúcich rámec elektronického obchodu.

EÚ bude takisto musieť zintenzívniť dvojstrannú spoluprácu a preskúmať **pevnejšie rámce pre spoluprácu v oblasti digitálnych otázok týkajúcich sa obchodu s podobne zmýšľajúcimi partnermi.** Bude sa usilovať o prehĺbenie svojich regulačných dialógov s podobne zmýšľajúcimi partnermi.

Pre budúcnosť EÚ bude zásadná otázka **údajov.** Pokiaľ ide o cezhraničný prenos údajov a zákaz požiadaviek na lokalizáciu údajov, Komisia zvolí **otvorený, no asertívny prístup založený na európskych hodnotách a záujmoch.** Komisia sa bude usilovať zabezpečiť, aby jej podniky mohli využívať medzinárodný voľný tok údajov v plnom súlade s pravidlami EÚ o ochrane údajov a inými cieľmi verejnej politiky vrátane verejnej bezpečnosti a verejného poriadku. EÚ bude najmä naďalej riešiť neodôvodnené prekážky tokov údajov, pričom si zachová svoju regulačnú autonómiu v oblasti ochrany údajov a súkromia.²⁵ Komisia vytvorí európsky analytický rámec na meranie tokov údajov s cieľom lepšie posúdiť rozsah a hodnotu cezhraničných tokov údajov.

Hlavné opatrenia

Komisia:

7. Sa bude usilovať o rýchle uzavretie **ambicióznej a komplexnej dohody WTO o digitálnom obchode** vrátane pravidiel o tokoch údajov v plnom súlade s rámcom EÚ o ochrane údajov a ustanoveniami o zvyšovaní dôvery spotrebiteľov, ktorými sa zabezpečuje vysoká úroveň ochrany spotrebiteľa.
8. Preskúma možnosť **užšej regulačnej spolupráce** s podobne zmýšľajúcimi partnermi v otázkach týkajúcich sa digitálneho obchodu.

²³ Prístup k dátam a nový vývoj, ako sú pasy výrobkov, môžu zároveň odomknúť ďalšiu hodnotu výrobkov a poskytnúť informácie kritické pre maximalizáciu obehovej hodnoty, tieto údaje sa však príliš často neprenášajú spolu s hodnotovými reťazcami.

²⁴ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o jednotnom trhu s digitálnymi službami (akt o digitálnych službách) a o zmene smernice 2000/31/ES – COM(2020) 825 final; návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o súťažeschopných a spravodlivých trhoch digitálneho sektora (akt o digitálnych trhoch) – COM/2020/842 final a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov).

²⁵ Ako sa uvádza v hlave o digitálnom obchode v dohode o obchode a spolupráci uzavretej so Spojeným kráľovstvom.

3.2.4. Posilniť regulačný vplyv EÚ

Schopnosť ovplyvňovať vývoj predpisov a noriem celosvetového významu je **dôležitou konkurenčnou výhodou**.

EÚ je v tejto oblasti lídrom celé desaťročia. Presadzuje prácu v medzinárodných orgánoch pre normalizáciu, ako je Medzinárodná organizácia pre normalizáciu (ISO) a odvetvovo špecifické medzinárodné fóra. Toto úsilie pomohlo európskym spoločnostiam vstúpiť na svetové trhy, odstránili sa ním prekážky obchodu a podporilo sa zblížovanie v oblasti regulácie. EÚ vďaka tomuto prístupu a veľkosti svojho trhu získala silný vplyv na medzinárodnú normalizáciu, čo v niektorých prípadoch viedlo aj k dobrovoľnému prevzatiu jej prísnych noriem, predpisov a politických cieľov v rámci globálnych dodávateľských reťazcov. Európski vývozcovia, vrátane malých a stredných podnikov, získali zo silného celosvetového vplyvu EÚ na reguláciu výraznú konkurenčnú výhodu.

Vzhľadom na vznik nových silných aktérov v oblasti regulácie a rýchly technologický vývoj, ku ktorému často dochádza mimo EÚ, sa relatívny význam EÚ znižuje.

Aby mohla EÚ posilniť svoj vplyv v tejto oblasti, musí **vyvinúť strategickjší prístup k medzinárodnej regulačnej spolupráci**, najmä v súvislosti so zelenou a digitálnou transformáciou. EÚ musí pri navrhovaní nových predpisov zaujať aktívnejší postoj, aby bola lepšie vybavená na presadzovanie regulačných prístupov EÚ po celom svete. Bude si to vyžadovať väčšiu synergiu medzi vnútornými politikami a vonkajšími politikami, aby sa včas určili tie strategické oblasti, na ktoré by sa mala medzinárodná regulačná spolupráca zamerať. Zároveň si to bude vyžadovať dialóg a spoluprácu s orgánmi stanovujúcimi normy EÚ s cieľom určiť strategické priority v súvislosti s medzinárodnými normami. Komisia posilní svoju analýzu vonkajšieho rozmeru svojich regulačných politík v rámci posúdení vplyvu dôležitých predpisov a určí prioritných partnerov pre regulačnú spoluprácu. Obchodná politika by mala byť pripravená podporiť spoluprácu regulačných orgánov a na tento účel naplno využiť príležitosti, ktoré ponúkajú obchodné dohody. Obchodná politika by spolu s medzinárodnými partnerstvami a rozvojovou spoluprácou – aj prostredníctvom pomoci obchodu – mala zohrávať úlohu aj pri podpore zavádzania medzinárodných noriem v rozvojových partnerských krajinách a pri uľahčovaní dodržiavania nových regulačných požiadaviek. EÚ posilní svoje dialógy o regulácii s podobne zmysľajúcimi krajinami v ázijsko-tichomorskom regióne a Latinskej Amerike.

Aby sa zabezpečilo, že nové predpisy budú v súlade s hodnotami demokratických, otvorených a inkluzívnych spoločností, bude rozhodujúca spolupráca s USA.

Hlavné opatrenia

Komisia bude:

9. **Posilňovať dialógy o regulácii s podobne zmysľajúcimi partnermi** v oblastiach so strategickým významom pre konkurencieschopnosť EÚ. Bude si to vyžadovať včasné určenie prioritných oblastí regulačnej spolupráce a užší dialóg s organizáciami EÚ pre normy a medzinárodnými organizáciami pre normy.
10. Rozvíjať užšie **transatlantické partnerstvo v oblasti zelenej a digitálnej transformácie** našich ekonomík, a to aj prostredníctvom Rady EÚ – USA pre obchod a technológie.

3.2.5. Posilniť partnerstvá EÚ so susednými krajinami, krajinami zapojenými do procesu rozširovania a Afrikou

Naše najvýznamnejšie vzťahy sú s tými, ktorí sú nám geograficky najbližší. V politickom a hospodárskom záujme EÚ sú stabilita a prosperita v susedných krajinách EÚ a v Afrike. EÚ má v úmysle urobiť všetko pre to, aby podporila partnerov v ich úsilí o zotavenie sa z vplyvov pandémie ochorenia COVID-19 a dosiahnutie udržateľného rozvoja. Hustá sieť obchodných dohôd EÚ s týmito krajinami ponúka vyhliadky na užšiu hospodársku integráciu a rozvoj sietí integrovanej výroby a služieb. Išlo by o súčasť širšej stratégie na podporu udržateľných investícií a zvyšovania odolnosti našich hospodárstiev prostredníctvom diverzifikovaných hodnotových reťazcov, ako aj rozvoja obchodu s udržateľnými výrobkami, a to aj v záujme podpory klimatickej a energetickej transformácie. Ako súčasť širšieho príspevku obchodnej politiky ku komplexným partnerstvám prispieje tiež k riešeniu základných príčin neregulárnej migrácie v súlade s novým paktom o migrácii a azyle²⁶.

EÚ posilní svoje úzke hospodárske partnerstvá v rámci Európskeho hospodárskeho priestoru. EÚ očakáva úzku spoluprácu so Spojeným kráľovstvom s cieľom využiť plný potenciál dohody o obchode a spolupráci. EÚ očakáva aj modernizáciu svojich obchodných a hospodárskych vzťahov so Švajčiarskom a s Tureckom, ak budú splnené správne podmienky.

Obzvlášť dôležitá bude podpora silnejšej hospodárskej integrácie s partnermi zo **západného Balkánu** a krajinami **Východného partnerstva**²⁷. Pokiaľ ide o **západný Balkán**, posilnená metodika rozširovania a hospodársky a investičný plán²⁸ predstavujú rámec pre zrýchlenú integráciu s trhom EÚ pred prístupom pri zaistení rovnakých podmienok. Táto užšia hospodárska integrácia vychádza zo záväzkov partnerov zo západného Balkánu vytvoriť spoločný regionálny trh založený na pravidlách a normách EÚ. Pokiaľ ide o Východné partnerstvo, najmä partnerov DCFTA (Ukrajina, Gruzínsko a Moldavsko), EÚ podporuje úsilie o užšie zosúladenie s regulačným modelom EÚ, a to aj v súvislosti s digitálnou a zelenou transformáciou. Úsilie o začlenenie právnych predpisov EÚ by v prípade týchto partnerov mohol dopĺňať užší dialóg o tom, ako ich rozvíjať a vykonávať, a to aj prostredníctvom účasti v expertných skupinách a užšieho kontaktu s organizáciami EÚ pre normalizáciu. Zvážiť by sa mali aj ďalšie kroky na uľahčenie obchodu, a to aj vo forme dohôd o posudzovaní zhody.

Zlepšenie vzťahov a hospodárskej integrácie EÚ s **južným susedstvom**²⁹ bude pre dlhodobú stabilitu strategickou nutnosťou. EÚ ťaží z geografickej blízkosti, kultúrnych a jazykových väzieb s krajinami južného Stredomoria, ktoré uľahčujú túto strategickú hospodársku a obchodnú integráciu. Obchodná politika môže byť kľúčovým nástrojom na podporu strategickú vzájomnej závislosti medzi EÚ a južným susedstvom a na rozvoj integračných iniciatív prospešných pre obe strany, najmä pokiaľ ide o strategické hodnotové reťazce. Na začiatku 21. storočia uzavrela EÚ v rámci širších dohôd o pridružení dohody o voľnom obchode s ôsmimi krajinami južného Stredomoria. S Marokom a Tuniskom už niekoľko rokov prebiehajú rokovania o prehlbenej a komplexnej zóne voľného obchodu (DCFTA). EÚ je pripravená diskutovať s oboma partnermi o možnostiach modernizácie obchodných a investičných vzťahov s cieľom lepšie ich prispôsobiť dnešným výzvam.

²⁶ Nový pakt o migrácii a azyle [COM(2020) 609 final].

²⁷ Posilnenie odolnosti – Východné partnerstvo, ktoré prináša výsledky pre všetkých [JOIN (2020) 7 final].

²⁸ Hospodársky a investičný plán pre západný Balkán [COM(2020) 641 final].

²⁹ Obnovené partnerstvo s južným susedstvom – Nový program pre Stredozemie [JOIN(2021) 2 final].

EÚ výrazne **zintenzívni svoju spoluprácu s africkými partnermi** s cieľom uvoľniť ich hospodársky potenciál, podporiť diverzifikáciu hospodárstva a inkluzívny rast. Posilnia sa tak udržateľné obchodné a investičné väzby medzi kontinentmi aj v samotnej Afrike³⁰. To je v súlade s dlhodobou perspektívou medzikontinentálnej obchodnej dohody založenej na úspešnom vykonávaní Africkej kontinentálnej zóny voľného obchodu (AfCFTA). Vychádza predovšetkým z regionálnych hospodárskych spoločenstiev Afriky a dohôd o hospodárskom partnerstve s EÚ. Tento pevnejší vzťah s Afrikou by sa mal podporovať na všetkých úrovniach, a to aj prostredníctvom politického dialógu s Africkou úniou a jej členmi, rozširovaním a prehĺbovaním dohôd o hospodárskom partnerstve a rozvíjaním dvojstranných vzťahov s jednotlivými krajinami s cieľom podporiť udržateľné investície do poľnohospodárstva, priemyselného tovaru a služieb. Komisia takisto začne uvažovať o potenciáli na uľahčenie integrácie na kontinente prostredníctvom harmonizovaných pravidiel pôvodu uplatniteľných na ich obchod s EÚ.

Komisia navrhne **novú iniciatívu udržateľných investícií** pre partnerov alebo regióny v **Afrike a južnom susedstve**, ktorí o to majú záujem. Mohla by mať formu samostatných investičných dohôd alebo byť súčasťou modernizácie existujúcich obchodných dohôd. Aby sa maximalizoval vplyv a uľahčilo sa vykonávanie týchto dohôd, vypracujú sa spolu s nástrojmi rozvojovej spolupráce EÚ na podporu investícií a, pokiaľ je to možné, s prístupom „Tím Európa“ na zabezpečenie synergie s členskými štátmi EÚ, súkromným sektorom, občianskou spoločnosťou a všetkými príslušnými aktérmi. Najvýznamnejšou z týchto iniciatív je vonkajší investičný plán (EIP), ktorý sa začal realizovať v roku 2017 pre subsaharskú Afriku a susedstvo EÚ. Patrí sem aj Európsky fond pre udržateľný rozvoj plus (EFSD+), ktorý sa stáva celosvetovo uplatniteľným v novom viacročnom finančnom rámci (VFR) na roky 2021 – 2027. Tri piliere EIP pomôžu podporiť udržateľné investície v Afrike a susedstve a zároveň povedú k reformám na zlepšenie podnikateľského a investičného prostredia. Uskutoční sa to so zreteľom na medziregionálnu integráciu a užšie obchodné vzťahy medzi EÚ a Afrikou sprevádzajúce postupný rozvoj Africkej kontinentálnej zóny voľného obchodu.

Hlavné opatrenia

Komisia bude:

11. Prehľbovať obchodné a hospodárske vzťahy s ostatnými krajinami v Európe vrátane **partnerov zo západného Balkánu a krajín, ktoré s EÚ uzatvorili dohody o prehĺbenej a komplexnej zóne voľného obchodu**, s osobitným zameraním na užšiu regulačnú spoluprácu na podporu zelenej a digitálnej transformácie. Zmodernizuje svoje obchodné a investičné vzťahy s tými krajinami **južného susedstva**, ktoré majú záujem o rozvíjanie užšej integrácie s Európskou úniou.
12. Posilňovať svoju spoluprácu s **africkými krajinami**:
  - a) podporou **politického dialógu** a spolupráce s Africkou úniou a jej členmi a bezproblémového vykonávania AfCFTA vrátane spolupráce so súkromným sektorom a presadzovania spoločných noriem v Afrike s cieľom posilniť regionálnu a kontinentálnu integráciu;
  - b) **prehĺbením a rozšírením existujúcich obchodných dohôd s africkými regionálnymi hospodárskymi spoločenstvami** a posilnením ich rozmeru udržateľnosti;

³⁰ Ako je uvedené v spoločnom oznámení o stratégii EÚ – Afrika z marca 2020, „Na ceste ku komplexnej stratégii pre Afriku“ [JOIN(2020) 4 final].

- c) ďalším preskúmaním možnosti **posilnenia väzieb a synergií medzi rôznymi obchodnými dojednaniami s africkými krajinami**, napríklad prostredníctvom harmonizovanejších pravidiel pôvodu v obchode s EÚ;
- d) usilovaním o dosiahnutie **dohôd o udržateľných investíciách** s Afrikou a južnými susedstvom.

3.2.6. Posilniť zameranie EÚ na vykonávanie a presadzovanie obchodných dohôd a zabezpečiť rovnaké podmienky

Komisia po vlně nových dohôd v posledných rokoch zameria svoje úsilie na **uvoľnenie prínosov obchodných dohôd EÚ** v kombinácii s **asertívnym presadzovaním** záväzkov v oblasti prístupu na trh aj udržateľného rozvoja. Európske zainteresované strany si musia byť vedomé príležitostí, ktoré obchodné dohody EÚ ponúkajú, a musia mať dôveru v to, že môžu profitovať z výhod, ktoré EÚ dohodla. Dohody o obchode, ktoré EÚ uzavrela alebo o uzavretí ktorých rokuje v ázijsko-tichomorskom regióne a v Latinskej Amerike, prinášajú významné hospodárske príležitosti. Je preto dôležité vytvoriť podmienky na ratifikáciu dohôd s Mercosurom a Mexikom a ukončiť prebiehajúce rokovania, najmä s Čile, Austráliou a Novým Zélandom, ktoré úspešne napredujú. V prípade Mercosuru prebieha dialóg o posilnení spolupráce v súvislosti s rozmerom udržateľného rozvoja dohody, ktorá by sa obzvlášť zameriavala na vykonávanie Parížskej dohody a odlesňovanie.

Pôjde o rozhodujúci prvok úsilia EÚ o otvorenú strategickú autonómiu a uľahčí sa prístup na trhy, najmä pre malé a stredné podniky. Zároveň to pomôže v boji proti protekcionistickým tendenciám a narušeniam ovplyvňujúcim vývoz EÚ. Kľúčový význam tejto pracovnej oblasti bol potvrdený v júli 2020 menovaním **hlavného úradníka pre presadzovanie práva v oblasti obchodu**.

Bude to znamenať kroky v nasledujúcich oblastiach:

- **Plné využitie príležitostí, ktoré prináša vykonávanie obchodných dohôd.** EÚ využije všetky prvky flexibility zahrnuté do našich obchodných dohôd, aby dohody plnili svoj účel a reagovali na nové výzvy súvisiace so zelenou a digitálnou transformáciou. Bude takisto naďalej využívať svoju pomoc obchodu na účely pomoci rozvojovým krajinám pri vykonávaní obchodných dohôd a podpory pri dodržiavaní pravidiel a noriem, najmä v súvislosti s udržateľným rozvojom.
- **Podpora zainteresovaných strán v EÚ s cieľom čo najlepšie využiť príležitosti, ktoré prinášajú dohody EÚ.** Komisia bude vychádzať z úspechu **portálu Access2Markets**, začlení do neho ďalšie funkcie a prepojí ho s ďalšími dôležitými informačnými kanálmi³¹, najmä pre malé a stredné podniky. Komisia bude takisto naďalej podporovať odvetvie poľnohospodárstva a agropotravinárstva EÚ, ktoré tvoria predovšetkým malé a stredné podniky, so zameraním na podporu udržateľnosti a kvality ich výrobkov, čím sa stanú vzorom udržateľného potravinového systému EÚ.
- **Monitorovanie riadneho vykonávania a presadzovania obchodných dohôd EÚ** a uľahčovanie podávania sťažností týkajúcich sa prekážok prístupu na trh a porušovania záväzkov v oblasti obchodu a udržateľného rozvoja prostredníctvom jednotného kontaktného miesta. Komisia bude spolupracovať s členskými štátmi EÚ, Európskym

³¹ Preskúmať by sa mohla najmä synergia s inými zdrojmi informácií vrátane siete Enterprise Europe Network (EEN), Centra pre priemyselnú spoluprácu medzi EÚ a Japonskom, Centra EÚ pre malé a stredné podniky v Číne, celosvetovej siete európskych obchodných organizácií, európskych organizácií na propagáciu obchodu a asistenčných služieb pre práva duševného vlastníctva malých a stredných podnikov.

parlamentom a zúčastnenými stranami na monitorovaní vykonávania zo strany obchodných partnerov EÚ a na zabezpečení jednotného prístupu. Navrhne osobitný legislatívny akt potrebný okrem iného na presadzovanie ustanovení súvisiacich s obchodom v dohode o obchode a spolupráci medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom.

- Riešenie prípadov nedodržiavania predpisov prostredníctvom **WTO alebo dvojstranného urovnávania sporov**, ak iné prostriedky zlyhajú. **Aktualizovaným nariadením o presadzovaní**³² sa posilňuje schopnosť EÚ konať v situáciách, v ktorých sa blokuje urovnávanie sporov v zmysle dohôd WTO alebo dvojstranných dohôd.

Nové online nástroje na podporu podnikov EÚ, najmä MSP:

- *preskúmať účinnejšie digitálne systémy na uľahčenie obchodu a dodržiavanie právnych predpisov založené na prostredí centrálného elektronického priečinka EÚ pre colníctvo a informačnom a komunikačnom systéme EÚ pre dohľad nad trhom (ICSMS) a v tejto súvislosti zvážiť digitalizáciu informácií o zhode výrobkov vrátane certifikátov zhody pre výrobky a jej implementáciu do právnych predpisov EÚ,*
- *zaviest' nový nástroj prístupu k obstarávaniu (A2P), ktorý umožní hospodárskym subjektom EÚ zistiť, či a za akých podmienok majú právne zaručený prístup k verejným súťažiam v tretích krajinách,*
- *rozšíriť nástroj online portálu Access2Markets (A2M) s cieľom zvýšiť a zahrnúť objem informácií pre vývozcov a investorov služieb EÚ a zvážiť ďalšie vylepšenia platformy,*
- *zlepšiť nástroj na vlastné hodnotenie pravidiel pôvodu (ROSA) s cieľom pomôcť spoločnostiam, najmä európskym MSP, správne uplatňovať pravidlá pôvodu pri vývoze do tretích krajín.*

- Komisia bude naďalej nekompromisne používať **nástroje na ochranu obchodu** s cieľom zaistiť, aby európsky priemysel nebol vystavený nekalému obchodu. To zahŕňa sledovanie nových foriem poskytovania subvencií tretími krajinami, napríklad v oblasti investičného financovania, a zaistenie primeranej reakcie na ne prostredníctvom vyrovnávacích ciel.

- V oblasti bezpečnosti podľa **nariadenia o preverovaní PZI** Komisia opakuje svoju výzvu všetkým členským štátom, aby vytvorili a presadzovali plnohodnotný mechanizmus preverovania PZI s cieľom riešiť prípady, keď by nadobudnutím alebo kontrolou konkrétneho podniku, infraštruktúry alebo technológie vzniklo riziko pre bezpečnosť alebo verejný poriadok v EÚ.³³ Komisia bude pokračovať v implementácii mechanizmu spolupráce s orgánmi členských štátov s cieľom chrániť bezpečnosť a verejný poriadok pred rizikovými priamymi zahraničnými investíciami a zváži posilnenie mechanizmu spolupráce zriadeného nariadením o preverovaní PZI.

- Komisia bude spolupracovať s orgánmi členských štátov na zabezpečení účinného vykonávania modernizovaného

nariadenia o kontrole vývozu³⁴ citlivých položiek s dvojakým použitím a technológií na podporu zabezpečených hodnotových reťazcov, presadzovanie medzinárodnej bezpečnosti, ochranu ľudských práv a zabezpečenie rovnakých podmienok pre vývozcov z EÚ.

EÚ však musí vyvinúť svoje nástroje na riešenie nových výziev a ochranu európskych spoločností a občanov pred nekalými obchodnými praktikami, a to interne aj externe.

³² <https://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=2204>.

³³ Oznámenie z 25. marca 2020 týkajúce sa priamych zahraničných investícií, voľného pohybu kapitálu z tretích krajín a ochrany európskych strategických aktív, C(2020) 1981 final.

³⁴ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_20_2045.

- Komisia navrhne nový právny nástroj v oblasti obchodnej politiky na ochranu EÚ pred potenciálnymi **donucovacími opatreniami** tretích krajín.
- Komisia navrhne právny nástroj na riešenie **narušení, ktoré spôsobujú zahraničné subvencie na vnútornom trhu EÚ**.
- S cieľom zlepšiť recipročný prístup subjektov EÚ v oblasti verejného obstarávania sa Komisia bude usilovať o pokrok v oblasti **nástroja medzinárodného obstarávania a vyzýva Radu, aby svoju prácu urýchlila dokončila**.
- A napokon, v záujme zaistenia vyrovnanějších podmienok pre podniky EÚ na trhoch tretích krajín, na ktorých musia čoraz viac konkurovať finančnej podpore, ktorú dostávajú zahraniční konkurenti od svojich vlád, Komisia preskúma **možnosti stratégie EÚ pre vývozné úvery**. To bude zahŕňať aj nástroj EÚ pre vývozné úvery a lepšiu koordináciu finančných nástrojov EÚ. V súlade s cieľom zelenej dohody postupne zrušiť dotácie na fosílna palivá bude zároveň stimulovať technologické projekty šetrné ku klíme a navrhne okamžité ukončenie podpory pre energetický sektor spaľujúci uhlie, ako aj opatrenia, ktoré budú odrádzať od všetkých ďalších investícií do projektov energetickej infraštruktúry založených na fosílnych palivách v tretích krajinách, pokiaľ nebudú plne konzistentné s ambicióznou, jasne vymedzenou cestou ku klimatickej neutralite v súlade s dlhodobými cieľmi Parížskej dohody a najlepšimi dostupnými vedeckými poznatkami.

Komisia bude naďalej pokračovať v práci na **harmonizácii preferenčných pravidiel pôvodu v obchodných dohodách EÚ** s prihliadnutím na záujmy zainteresovaných strán EÚ, najmä MSP.

Uvoľnenie prínosov obchodných dohôd EÚ pre jednotlivcov a spoločnosti, systematickejšie riešenie existujúcich prekážok a zabránenie vzniku nových prekážok si vyžaduje kolektívne úsilie všetkých inštitúcií EÚ, členských štátov, ako aj občianskej spoločnosti a ďalších zainteresovaných strán. Komisia bude toto úsilie viesť, a to aj prostredníctvom práce delegácií EÚ a sietí, ktoré majú členské štáty a obchodné združenia v tretích krajinách.

Hlavné opatrenia

Komisia:

13. Sa bude usilovať o **konsolidáciu partnerstiev EÚ s kľúčovými regiónmi rastu** – v ázijsko-tichomorskom regióne a v Latinskej Amerike – vytvorením podmienok na ukončenie rokovaní a ratifikáciu zostávajúcich dvojstranných dohôd.
14. Bude v plnej miere využívať úlohu **hlavného úradníka pre presadzovanie práva v oblasti obchodu** s cieľom maximalizovať prínosy dohodnutých výsledkov pre spoločnosti, najmä MSP a poľnohospodárov, a odstraňovať prekážky, ktoré narúšajú potenciál realizácie dohôd, a to aj v súvislosti s udržateľným rozvojom.
15. Bude ďalej posilňovať **nástroje EÚ na riešenie nových výziev** a na ochranu európskych spoločností a občanov pred nekalými obchodnými praktikami, a to aj prípravou nástroja proti donucovaniu. Komisia okrem toho preskúma **možnosti stratégie EÚ pre vývozné úvery**.
16. Bude vyvíjať **nové online nástroje** na podporu podnikov EÚ, najmä MSP.

4. PODPORA INFORMOVANEJ DISKUSIE O OBCHODNEJ POLITIKE

Komisia svojím oznámením „Obchod pre všetkých“³⁵ výrazne posilnila svoj záväzok zabezpečiť transparentnú a inkluzívnu obchodnú politiku. Komisia bude v tomto smere

³⁵ Obchod pre všetkých: Smerom k zodpovednejšej obchodnej a investičnej politike, COM(2015) 497 final.

pokračovať, čo malo pozitívne ohlasy vo všetkých príspevkoch k preskúmaniu obchodnej politiky³⁶. Z posledných prieskumov Eurobarometra zverejnených v roku 2019 vyplynulo, že ľudia vítajú úsilie vynaložené za posledné roky. Šesť respondentov z desiatich sa vyslovilo, že veria, že EÚ vykonáva obchodnú politiku otvoreným a transparentným spôsobom.

Komisia vzhľadom na význam **dialógu so zainteresovanými stranami** a v záujme podpory konkrétnej spolupráce pri kľúčových otázkach prehĺbi svoju spoluprácu s občianskou spoločnosťou a sociálnymi partnermi na základe prieskumnej štúdie o dialógu s občianskou spoločnosťou, ktorá sa začala v roku 2020. Osobitná pozornosť sa bude venovať vykonávaniu a presadzovaniu so zameraním na zabezpečenie úplného uspokojenia záujmov EÚ, pokiaľ ide o očakávané prínosy obchodných dohôd. Dôraz na reformu WTO sa prejaví v posilnenej výmene názorov na tieto záležitosti.

Komisia v záujme zaistenia pevného základu pre rozvoj obchodnej politiky **prehĺbi aj svoje analytické úsilie a úsilie v oblasti zberu údajov** a podporí analytické vstupy od zainteresovaných strán. Komisia uskutoční *ex post* hodnotenie vplyvu dohôd EÚ na kľúčové environmentálne aspekty vrátane klímy. Komisia bude takisto vyvíjať úsilie s cieľom lepšie pochopiť vplyv rôznych častí obchodnej politiky na rodovú rovnosť a získané informácie využiť na zlepšenie rodového povedomia v rámci obchodnej politiky³⁷, a to aj v rámci pomoci obchodu. Vykonáva sa ďalšia analytická práca o vplyvoch obchodných politík na zamestnanosť a rôzne aspekty sociálneho rozvoja.

5. ZÁVER

Obchodná politika EÚ sa musí prispôbiť výzvam našej doby a očakávaniam našich občanov a odrážať ich. Našou zodpovednosťou je zabezpečiť, aby slúžila na presadzovanie záujmov EÚ, pomáhala pri dosahovaní jej ambícií a zabezpečovala jej pozíciu vo svete, tak dnes, ako aj pre budúce generácie. Preto je také dôležité preorientovať obchodnú politiku EÚ na ciele podpory zásadnej zelenej a digitálnej transformácie hospodárstva EÚ, budovania udržateľnejšej a spravodlivejšej globalizácie založenej na modernizovaných pravidlách a dôraznejších opatrení na presadzovanie práva. Napokon, len vďaka tomu, môžeme zodpovedným a udržateľným spôsobom vytvárať príležitosti, ktoré občania, pracovníci a podniky EÚ očakávajú a ktoré planéta potrebuje.

---

³⁶ https://trade.ec.europa.eu/consultations/index.cfm?consul_id=266&utm_source=dlvr.it&utm_

³⁷ Spoločné vyhlásenie o obchode a posilnení ekonomického postavenia žien pri príležitosti ministerskej konferencie WTO v Buenos Aires v decembri 2017.